

Samisk språknemnds sydsamisk seksjons bestemmelser til skrivemåte av låneord på sørsamisk

Samisk språknemnds sørsamiske seksjon har holdt normeringsmøter i Tromsø i november 2010, i Umeå i februar 2011 samt i Røros i mai 2011. På disse møtene ble låneordssuffikser gjennomgått på grunnlag av Ove Lorentz forslag fra 16.11.2010.

Følgende medlemmer har deltatt på møtene: Lena Kappfjell (i Tromsø og Røros), Jonar Thomasson, David Jonasson (i Tromsø og Umeå), Sigrid Stångberg, Lajla Mattsson Magga, Gerd Persson (Røros) samt Per Martin Israelsson fra Sametinget i Sverige og Sara Ellen Eira Heahtta fra språknemndens administrasjon. På Røros deltok også Joseph Fjellgren fra Sametinget i Norge.

Hovedforslag til innpassing av suffiksene:

Låneord endres bare til samisk fra og med siste stavelse med hoved- eller bitrykk, resten blir stående som i långiverspråket. Den delen som endres, rimdelen, skal stemme mest mulig med samisk fonologi, dvs. den skal kunne tenkes som et selvstendig ord.

Mulig enkelskriving av konsonanter ved bitrykk:

Språknemnden vedtar at det kan skrives med en enkel konsonant ved bitrykk i vanlige endelser, f.eks. *radijove*, *akvarijume*.

Innskudd av j og v:

Sydsamiske seksjon vedtar at det skal skrives innskutt *j* foran vokal etter *i* i ord som f.eks. *radijove*, *akvarijume*.

Avvik fra omlydsmønsteret:

Omlydstabellen kan fravikes ved kort -e foran -e, ved eksempelvis:

- *kultur-elle*, *dimensjon-elle*, *proposjon-elle*, *addisjon-elle*, *prins-esse*, *baron-esse*.

og ved lang -ææ foran -e i – æære, ved eksempelvis:

- *molekylæære*, *militæære*.

Prominensforskjeller:

Det vedtas at et innlånt ord, også ord som har hovedtrykk i første stavelse, beholder den første delen uforandret av opprinnelsesordet, og bare siste stavelse av ordet gis samisk form, for eksempel *telefovne*.

Fremmede bokstaver og bokstavkombinasjoner:

Det vedtas at bokstavene c,q og x brukes bare i nav nord.

innpassing av plosivkonsonanter p, t, k, b, d, g i nyere lån.

Når det gjelder innpassing av plosivkonsonanter forblir første del av nye lå nord som i lånerspråket, kun siste del endres, for eksempel *Apparaate, litteratuvre, akkusativve*. Heller ikke -bb-, -dd- og -gg- endres i første ledd av ordet, og disse blir ikke endret fra lånespråket.

Alle øvrige vokal- og konsonanter i stavelser før rindelen av ordet beholdes som lånspråket, dvs. fredes.

Noen tilfeller med trykk på tredje og fjerde siste stavelse:

Noen eksempler der trykket ligger på tredje stavelse, men som likevel skrives etter normalen: *akkumulatovre, generatovre, datovre*, som bøyes *akkumulatovresne, generatovresne og datovresne*.

Innpassing av vanlige fremmedord med suffiks:

Gamle lån som er innarbeidet i samisk, kan skrives med lange vokaler også i begynnelsen av ordet, for eksempel *laante* og *meetere*. Lang vokal foran lang konsonant, f. eks *doktorand* skal skrives: *doktoraante*. Ord som slutter på -and og -ant normeres som -aante. Samme prinsipp gjelder for -ent endelse, der det blir -eente på sørsamisk, som *konsuleente, dirigeente, studeente* osv. Lang vokal foran sonorant/nasal+klusil/frikativ -ns, -rk, -nt: *konferaanse, dekandaanse, seaanse, monaarke, patriaarke, konsonaante*. Kort vokal foran geminater (kort vokal foran lang konsonant) i sluttdelen av ord som *baronesse, novelle, programme*.

-abel= -aabele. Eks: Kapaabele, portaabele

-ad/ ade= -aade. Eks. Marmelaade, sjokolaade

-age /asje= -aasje. Eks: Garaasje, antoraasje

-al=aale. Eks: Sentraale, pokaale, dentaale

-ak= -aake. Eks: Kajaake, slovaake

-an /-aner= aane/aanere. Eks. Afrikaanere, peruaanere, veteraanere

-and= aante. Eks. Doktoraante, laante

-ans /anse= -aanse. Eks. Redundaanse, seaanse, deskripanse, dekadaanse

-ant= -aante. Eks. Debutaante, sonoraante, antioksidaante

-ar= -aare. Eks: Velaare, alveolaare, basaare

-ark= -aarke. Eks. Monaarke.

-arie/ -ar=aarije /are. Eks. Bibliotekaarije/ bibliotekaare, notaarije /notaare, arkivaarije /arkivaare,

-as /-as(e)= aase. Eks: Populaase, grimaase

-at= -aate. Eks. Stipendiaate, separaate

-ator= -aatovre. Eks. Generatovre, separatovre, agitatovre

-atur= -atuvre. Eks. Struktuvre, litteratuvre, temperatuvre

-el= -ele. Eks. Kapsele (ill.sg.=kapselasse)

-ell= -elle. Eks. Novelle (inessiv, sg. Novellesne. Nasjonelle.

-ens= eense = Intelligeense, konfereense/aanse

-ent= eente. Eks. Dirigeente, konsuleente

-er= ere. Eks. Klostere, lijtere, meetere

-era/-ere= -eeredh/ -eradidh. Eks. Budsjedteeredh, budsjedteradidh

-eri=-erije= Eks. Infanterije, difterije

-ern= -eerne. Eks: Kaseerne, eksteerne

-es/eser=eese(re). Eks. Siameese/siameesere

-ese=eese. Eks. Proteese, hypoteese

-ess /-esse= -esse. Eks. Petitesse, finesse

-essa/-esse= esse. Eks. Baronesse, prinsesse

-esk=eeske. Eks. Burleeske (adj.), Harneeske (s), harneeskesse(ill.sg).

-est=eeste. Eks. Arreeste, arreestesne, (iness.sg.), proteeste.

-ett=edte. Eks. Baledte, omeledte

-fil= fijle. Eks. Bibliofijle, diskofijle, homofijle

-fob= fovbe. Eks. Homofovbe, hydrofovbe

-graf= graafe. Eks. Fotograafe, kartograafe

-gram=gramme. Eks. Sonagramme, telegramme,

-i=ije. Eks. Fobije, filologije

- ibel= ijbele. Eks. Fleksijbele, sensijbele, penijbele,

- icitet/-isitet= iteete. Eks. Elektrisiteete

- id=ijde. Eks. Hybrijde

- ik/-ikk=ihke. Eks. Grafihke, politihke, musihke

-il=-ijle. Eks. Missijle

- im=ijme. Eks. Muslijme, pilgrijme/pilegrijme

-in=ijne. Eks. Medisijne (studium), alpijne, margarijne, kinijne

- io=ijove. Eks. Radijove, studijove

- ion/-jon=jovne. Eks. Nasjovne, permisjovne, proposjovne

- is/-ise=ijse. Eks. Justijse (i rettssystemet), ekspertijse

-ism/ -isme=isme. Eks. Bilisme, rasisme

-issa/-isse=isse. Eks. Abbedisse, diakonisse

- ist=iste. Eks. Pianiste, kommuniste

- it/-itt= ihte. Eks. Eremihte, bronkihte, stalakihte, favorihte

- itet= iteete. Eks. Kvaliteete, musikaliteete, rariteete

-ium=ijume. Eks. Aakvarijume, territorijume

- iv=ijve. Eks. Offensijve, intensijve, normatijve, nominatijve, akkusativijve

- krat=kraate. Eks. Byråkraate, demokraate

- log= lååge. Eks. Sosiolaåge, biolaåge, filolaåge

- man=maane. Eks. Narkomaane, pyromaane.

- mat=maate. Eks. Automaate, bankomaate.

- ment=meente. Eks. Argumeente, instrumeente (f.eks. i fly/bil/semantikk)

- nad=naade. Eks. Esplanaade

-naut=aavte. Eks. Astronaavte, kosmonaavte

- nom=novme. Eks. Astronovme, sosionovme
- om=-ovme. Eks. Atovme , kromosovme.
- on=-ovne. Eks. Kanovne, elektrovne, opiniovne, telefovne
- os=-ovse. Eks. Psykovse, artrovse
- or=-ovre. Eks. Professovre, rektovre,
- ot=-ovte. Eks. Patriovte, pilovte
- pati=-patije. Eks. Antipatije, sympatije, empatije
- siv=-ijve. Eks. Intensijve, essijve, illatijve,
- skop=- skovpe. Eks. Mikroskoppe
- sof=sovfe. Eks. Filosovfe
- stat=staate. Eks. Termostaate
- tek=teeke. Eks. Diskoteeke
- tiv=tijve. Eks. Produktijve
- tris=trijse. Eks. Matrijse, aktrijse
- tyd=tyjde. Eks. Adtityjde
- ur=uvre. Eks. Kultuvre, sensuvre, tastaturve
- yr=yjre. Eks. Frisyjre, brosjyre
- ær/är=æære/ääre. Eks. Atmosfæære/atmosfääre, militæære, militääre,
- ør/ör=ööre. Eks. Valööre
- øs/-ös= ööse. Eks. Mitraljööse